

Stavebnictví: na krizi se podepisují média, stát i firmy

Author: Vítězslav Fejfar | Published: 20.07.2009

Kvalitativní studie českého stavebnictví 2009 společnosti KPMG a Zpráva o finanční stabilitě ČNB 2008/2009 jasně ukazují, že původce současných problémů řady živnostníků a firem je nejspíše úplně jinde, než se všeobecně míní. Skutečností nicméně zůstává, že krize panuje, byť byla do Česka importována zvenčí. A podle mínění většiny účastníků nedávného [diskusního setkání Stavebního fóra v Ostravě](#) se s ní stát jednoduše neumí poprat. A totéž platí pro samotné stavební firmy - 3% pokles produkce, který sektor očekává tento rok, nepředstavuje katastrofu, ale spíše návrat k „normálu“, přesto mnoho firem mluví o hlubokých problémech.

Stát neplní své funkce

Za původce takřka všeobecné paniky lze podle diskuse na zmíněném setkání SF zcela jednoznačně považovat média a jejich prezentaci dopadů světové krize na české hospodářství. Právě média totiž údajně vytváří takzvanou špatnou náladu, která často vede k řetězovým reakcím a ztuhnutí trhu. Před nedávnem například jeden ze seriózních deníků uveřejnil informaci, že se prodej bytů v Ostravě propadl o 30 %. Přitom Český statistický úřad takovými informacemi vůbec nedisponuje. Nicméně tato a podobné informace mohly podle některých odborníků na realitní trhy stát v pozadí následného vývoje situace: developerská aktivita v regionu se výrazně snížila, investoři začínají být nervózní, nízká poptávka tlačí ceny nemovitostí dolů a spíše se čeká, kdy bude možné investovat nejvýhodněji - bez ohledu na to, že taková doba vůbec přijít nemusí. Právě proto sílí tlaky na vytvoření jednotného informačního systému, který by o stavu realitního trhu poskytoval objektivní informace. Stát tuto roli, ačkoli by měl být v tomto ohledu pro firemní sféru oporou a pomocníkem, zjevně není schopen plnit.

Stát bohužel selhává i jinde. Tak například peníze z evropských, respektive unijních zdrojů, kterými se státní instituce tak často ohánějí, zůstávají v řadě případů ležet ladem. „Je třeba nazývat věci pravými jmény. Například program Zelená úsporám je prostě v současné chvíli propadák. Vlastně totéž platí pro regeneraci brownfieldů. Pro ty je na Ostravsku a Karvinsku vyčleněno osm miliard korun. Nečerpá je ale nikdo. V první výzvě ROP (Regionální operační program - poz. red.) bylo k máni 300 milionů korun. Z této částky ale adresáta našlo jen asi 230 tisíc korun. I proto, že více než 80 % brownfieldů v našem regionu vlastní soukromé subjekty, kteří o peníze z ROP žádat nemohou. Rozpaky budí rovněž čekání na peníze ze strukturálních fondů. Z prostředků určených pro období 2007 - 2013 je v pololetí třetího roku fungování programu dosaženo čerpání v rozsahu pouhého jednoho procenta,“ popsal na setkání SF své zkušenosti Antonín Laš ze Stavebního klastru Ostrava. Podle něj je u nás situace v tomto ohledu velmi špatná. Zatímco v Rakousku pro žádost o dotaci na ekologické bydlení (obdoba naší Zelené energie) stačí vyplnění jednostránkového formuláře, u nás se odevzdává tlustý elaborát o desítkách stránek - který navíc vzhledem k nastaveným podmínkám má jen minimální šanci na schválení. „Stejně problematické je i jednání většiny státních úředníků, kteří jednoduše působí dojmem, že nemají zájem vám pomoci. Je toho ale daleko více, co nefunguje tam, kde by primárně mělo. Ryba zkrátka smrdí od hlavy a podle toho vypadá i současná situace v Česku,“ dodává Laš.

Nejen podle něj se tak stát v nejtěžších chvílích ekonomiky stal místo opory podnikání zdrojem nestability, vedle toho také jedním z největších neplatičů stavebním firmám a k tomu všemu ještě pozastavuje projekty velkých infrastrukturních staveb, které byly zárukou zakázek pro řadu stavebních firem. Stavebnictví (které zaměstnává téměř půl milionu lidí) si tak nakonec musí nějak pomoci samo.

Zachránila nás koruna

O tom, že byla krize do Česka „importována“ a že situace není nijak katastrofální, mluví i druhý zmíněný dokument - Zpráva o finanční stabilitě ČNB. „Finanční sektor v ČR je ostrůvkem stability v Evropě. Může za to fakt, že Češi mají ve svých bankách více vkladů než čerpaných úvěrů. Navíc spoří v korunách a takřka nevedou účty v cizích měnách, jak je tomu v okolních zemích. To má paradoxně za následek, že naše banky jsou finančně zdravé a situace opravdu není taková, jak je většinou prezentována,“ řekl Ilja Skaunic z ostravské pobočky České národní banky (ČNB) na diskusním setkání SF.

Proč jsou ovšem ony zdravé české banky vůči developerům a podnikatelům tak ostražité a vystupňovaly podmínky pro poskytování úvěrů natolik, že jsou pro řadu firem nedosažitelné? „Opravdu českých bank byste napočítali na prstech jedné ruky. Většina z nich má zahraniční kapitál a podléhá tedy zahraničnímu vedení. Bylo by ovšem naivní myslet si, že například v Londýně rozlišují mezi Českem a Maďarskem nebo Polskem. Východní Evropu vnímají jako celek a podle toho aplikují i svou finanční politiku. Zdejší firmy tak v bankách často neprojdou sítím, které by jim zaručilo dostupnost úvěru,“ vysvětluje Skaunic. Vzhledem k tomu si většina českých firem dnes v bankách takřkajíc ani „neškrtně“. S penězi z ROP počítat nemohou a výplaty prostředků ze strukturálních fondů by se nemuseli dočkat. Jakou tedy mají firmy alternativu? „Buďte poctiví a začněte u sebe. Řada firem v bankách ztroskotá na tom, že za čtyři předešlé roky neodvedli daně. Většinou s tím mají problémy převážně malí a střední podnikatelé. Pokud daně řádně platíte, jste pro banky určitě lepšími klienty,“ doporučil firemní sféře Skaunic z ČNB.

20.07.2009 08:00, Vítězslav Fejfar